

**Wyrok z dnia 8 czerwca 2000 r.**

**II UKN 576/99**

**Prawa do zasiłku (urlopu) wychowawczego nie tracą na podstawie § 22 ust. 2 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie urlopów i zasiłków wychowawczych (Dz.U. Nr 60, poz. 277 ze zm.) osoby nie będące pracownikami, które w zakresie uprawnień do takiego zasiłku (urlopu) zostały zrównane z pracownikami w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 19 maja 1982 r. w sprawie rozszerzenia zakresu świadczeń dla osób wykonujących pracę na rzecz przedsiębiorstw upowszechniania prasy i książki Robotniczej Spółdzielni Wydawniczej "Prasa-Książka-Ruch" na podstawie umowy agencyjnej (Dz.U. Nr 16, poz. 126).**

Przewodniczący SSN Jerzy Kuźniar, Sędziowie SN: Roman Kuczyński (sprawozdawca), Maria Tyszel.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 8 czerwca 2000 r. sprawy z wniosku „R.” Spółki Akcyjnej w W. - Oddziału w K. - Zespołu w C. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w C. o zwrot zasiłków, na skutek kasacji organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 26 maja 1999 r. [...]

1. o d d a l i ł kasację,
2. zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w C. na rzecz „R.” S.A. w W. - Oddziału w K. - Zespołu w C. kwotę 500 zł (pięćset) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

### **U z a s a d n i e n i e**

Wyrokiem z dnia 26 maja 1999 r. Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach zmienił wyrok Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie i poprzedzającą go decyzję Oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w C. w ten sposób, że zwolnił „R.” S.A. Oddział w K. Zespół w C. z obowiązku zwrotu na rzecz organu rentowego kwoty 7.849,30 zł jako nie-

należnie wypłaconych świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Sąd drugiej instancji nie podzielił stanowiska organu rentowego i Sądu pierwszej instancji, iż zakład pracy nadpłacił zasiłki wychowawcze, wypłacając je osobom zatrudnionym na podstawie umów agencyjnych po wejściu w życie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie urlopów i zasiłków wychowawczych (Dz.U. Nr 60, poz. 277 ze zm.) i że po dacie 2 czerwca 1996 r. prawo do zasiłków wychowawczych zachowały tylko osoby będące pracownikami. Zdaniem Sądu drugiej instancji osoby wykonujące pracę na rzecz przedsiębiorstw upowszechniania prasy i książki RSW „P.-K.-R.” na podstawie umowy agencyjnej, które nabyły prawo do zasiłków wychowawczych przewidzianych przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 lipca 1981 r. w sprawie urlopów wychowawczych (Dz.U. Nr 19, poz. 97 ze zm.) wskutek rozciągnięcia na nie tych przepisów przez § 1 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 maja 1982 r. w sprawie rozszerzenia zakresu świadczeń dla osób wykonujących pracę na rzecz przedsiębiorstw upowszechniania prasy i książki Robotniczej Spółdzielni Wydawniczej „Prasa-Książka-Ruch” na podstawie umowy agencyjnej (Dz.U. Nr 16, poz. 126) zachowały te uprawnienia także pod rządem rozporządzenia z dnia 28 maja 1996 r. z mocy § 22 pkt 4 tego rozporządzenia, który stanowi, że pracownicy pobierający w dniu wejścia w życie rozporządzenia zasiłek wychowawczy ustalony na podstawie rozporządzenia z dnia 17 lipca 1981 r. zachowują prawo do tego zasiłku na dotychczasowych zasadach - do upływu okresu, przez który przysługuje im prawo do zasiłku.

Kasacja organu rentowego zarzuca powyższemu wyrokowi naruszenie § 22 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 maja 1996 r. przez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje:

Kasacja jest nieuzasadniona i podlega oddaleniu.

Organ rentowy opiera swoje stanowisko na gramatycznej wykładni przepisu § 22 ust. 2 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie urlopów i zasiłków wychowawczych, który to przepis stanowiący w ustępie 1, iż traci moc rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 lipca 1981 r. w sprawie urlopów wychowawczych (jednolity tekst: Dz.U. z 1990 r. Nr 76, poz. 454 ze zm.) używa określenia „pracownik” (zachowujący według art. 2 pkt 1 prawo do korzystania z urlopu wycho-

wawczego do upływu okresu, na jaki został mu udzielony, o ile w dniu wejścia w życie rozporządzenia korzystał z tego urlopu i stosujący się według art. 4 do pracowników, którzy w takim dniu pobierali zasiłek wychowawczy). Stanowiska tego jednak nie można podzielić. Pod rządem bowiem rozporządzenia z dnia 17 lipca 1981 r. w sprawie urlopów wychowawczych ukazało się rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 19 maja 1982 r. w sprawie rozszerzenia zakresu świadczeń dla osób wykonujących pracę na rzecz przedsiębiorstw upowszechniania prasy i książki Robotniczej Spółdzielni Wydawniczej „P.-K.-R.” na podstawie umowy agencyjnej, wydane z upoważnienia art. 303 § 2 w związku z art. 186 § 2 KP oraz art. 38 pkt 2 ustawy z dnia 19 grudnia 1975 r. o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia (Dz.U. Nr 45, poz. 232 ze zm.), które rozciągnęło przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 lipca 1981 r. w sprawie urlopów wychowawczych na osoby wykonujące pracę na rzecz RSW „P.-K.-R.” na podstawie umowy agencyjnej. Zauważyć przy tym należy, że rozciągnięcie to nastąpiło po wejściu w życie rozporządzenia z 17 lipca 1981 r. (tj. od dnia 1 lipca 1981 r.), a uchylając poprzednio obowiązujące rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 listopada 1975 r. w sprawie bezpłatnych urlopów dla matek pracujących opiekujących się małymi dziećmi (Dz.U. Nr 43, poz. 219) przewidywało w § 26 i 27, że od dnia wejścia w życie rozporządzenia jego przepisy stosuje się także do pracowników i innych osób korzystających dotąd z urlopów (zasiłków) wychowawczych – bez ograniczenia tego prawa do czasu wykorzystania okresu urlopowego (zasiłkowego). W zestawieniu z brzmieniem przepisu § 22 rozporządzenia z dnia 28 maja 1996 r. należy zauważyć, że to ostatnie rozporządzenie ograniczyło uprawnienia pracowników korzystających z urlopów wychowawczych i zasiłków wychowawczych na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 lipca 1981 r. – do upływu okresu na jaki udzielono urlop i okresu, przez który przysługuje prawo do zasiłku. I chociaż prawodawca nie używa już pojęcia „innych osób”, korzystających z uprzedniego urlopu (bezpłatnego) należy uznać, że poprzez przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 maja 1982 r. ze względu na jego umocowanie w art. 303 § 2 i 186 § 2 KP, agencji RSW „P.-K.-R.” zostali uprawnieni do urlopu wychowawczego na równi z pracownikami, przeto zbędne było wymienianie tej kategorii osób w § 22 rozporządzenia z dnia 28 maja 1996 r., zaś ograniczenie wykładni li tylko do literalnego brzmienia tego przepisu i odnoszenia zakresu jego obowiązywania wyłącznie do (stricte) pracowników byłoby

równoznaczne z naruszeniem zasady praw słusznie nabytych, naruszałoby art. 2 Konstytucji RP i bez żadnego uzasadnienia różnicowałoby sytuację prawną pracowników, którzy nabyli prawo do urlopów wychowawczych i zasiłków pod rządem rozporządzenia z 17 lipca 1981 r., które zachowują aż do jego wyekspirowania w stosunku do agentów obecnego „R.” S.A., na których swego czasu uprawnienie do urlopów wychowawczych rozciągnięto. Utrata praw nie może być bowiem dorozumiana, lecz wyraźna, a takowej nie można się dopatrzeć - przy uwzględnieniu powyższych rozważań - w uregulowaniu § 22 rozporządzenia z 28 maja 1996 r.

Sąd Najwyższy nie znalazł zatem usprawiedliwionych podstaw do uwzględnienia kasacji i w oparciu o art. 393<sup>12</sup> KPC orzekł jak w sentencji wyroku.

=====